

Naděje má oči mandlové

Pohádková alegorie na téma hodnot, které bychom chtěli předat příští generaci.

Kolektiv autorů Domova Barbora v Kutné Hoře

(M. Macková, dobrovolnice; H. Švambergová a V. Šafránková, pracovnice domova; J. Dáňová,

V. Fulmeková, F. Klaudinger, Z. Pospíšilová, M. Polívková, J. Skalová, A. Eberhartová, I.

Humlová, J. Charvátová - obyvatelé domova Barbora

Kapitola první - Hledání

Každá krajina, v níž žijí lidé, má své radosti i bolesti. Dává obživu i dřinu, okouzluje svou krásou a promlouvá svou tajemností. Nejinak tomu bylo ve vesničce, kde žil dřevorubec Jíra se svými dvěma dětmi, Jeníčkem a Mařenkou. Vloni v létě jim bouřka vzala maminku. Tehdy se poprvé objevila tajuplná laň s mandlovýma očima. Proč se vždycky objevovala tam, kde byla nejistota největší? Proč?

Tenkrát maminka vyběhla brzy po ránu pro pár borůvek na koláč, mezitím se nebe zatáhlo, voda padala v proudech a blesky sjížděly s nebe jeden za druhým. Jíra dlouho nemohl ženu nalézt, až se před ním mihla drobná laň s mandlovýma očima, rozhrnovala mláží a dovedla ho až na místo neštěstí. Když maminku pochovali, bloumali všichni po chalupě a po dvoře, jako tělo bez duše. Smutek, zima, špína, hlad. Pak se objevil bílý holoubek, usedl tatínkovi na rameno, tichounce vrkal tak dlouho, až Jíra bouchl pěstí do stolu.

„Máš pravdu holoubku, tohle není dobré.“

A Jíra se pustil zase do práce. I děti pochopily, že nemohou maminku vrátit, ale mohou pomoci s prací, kterou dělávala ona. Jen někdy, když šel tatínek do lesa, bylo jim samotným moc smutno.

Občas se objevil bílý holoubek a zase zavrkal: „Není to dobrý, dobrý, dobrý není“.

Po té tatínek obvykle zavolal: „Jeníčku, Mařenko, vezměte si hrnečky na borůvky a maliny. Půjdeme dnes hlouběji do lesa, určitě tam najedete ty největší a nejsladší.“

To ráno bylo jako malované, cesta ubíhala a brzy byli v lese. Tatínek se dal do práce a děti se pustily, kam je oči vedly za lesními dobrotami. Nebyla by Mařenka Mařenkou, kdyby se nenechala okouzlit lesními květy a nezačala z nich dělat kytičku. Zaujata pestrými barvami a

vůněmi, nedívala se doleva ani doprava. Teprve, až měla kytičku velikou a krásnou, narovнала si záda. Rozhlédla se. Nevěděla, kde je.

„Jeníčku, Jeníčku!“

Ticho. Jen beznadějí. V tom se rozevřelo mlází, Mařenka uviděla mandlové oči a v zápětí se pustila za laňkou. Za chvíli stála ve vysokém lese, kde Jeníček poctivě plnil střídavě hrneček a střídavě pusou velikými sladkými borůvkami.

Mračil se na prázdný Mařenčin hrneček: „Kytek se nenajíš.“

Mařenka sklopila hlavu, položila kytku do mechu a pustila se do práce. Jenže támhle na okraji se něco červená. Mařenka se vydala za lákavou barvou. „Takovéhle maliny jsem ještě nikdy neviděla,“ pomyslela si. „To bude hrneček hnedle plný.“ Šla od maliny k malině, dál a dál. Byly takové zvláštní, krásné a voňavé. Úplně zapomněla na celý svět, až v malině úplně zmizela.

Když Jeníček zvedl hlavu, sestřička nikde.

„Mařenko, Mařenko!“

Ticho. V tom se rozevřelo mlází, mandlové oči se podívaly na Jeníčka a už se začala otvírat cestička mezi malinovými výhony a mladými smrčky. Jeníček se chtěl po cestičce rozběhnout, ale pohled mandlových očí ho vrátil.

„Aha, ty víš, kde Mařenka je. Tak já jí tu kytičku zanesu, aby nebrečela.“

Teprve teď se mohl Jeníček vydat mezi smrčky až k mýtině. Ne, to nebyla mýtiná, kterou vykácel tatínek. Uprostřed stála perníková chaloupka, do dveří právě vcházela podivná stařena, za ruku táhla Mařenku. Jeníček se rozběhl. „Pustí jí.“ Babizna se otočila, volnou rukou chňapla po Jeníčkově a vlekla je do chalupy oba. Děti kupodivu nekřičely, jen se udiveně dívaly kolem sebe. Jeníček už vnímal svět ostražitýma očima. V koutě uviděl velikou klec a věděl, že jde do tuhého. Než se nadály, byly obě děti v kleci.

„Už vás nepustím,“ zaskřehotala bába a zamkla dvířka.“

Jeníček se rychle vzpamatoval, protáhl ruku mezi mřížemi a chytil do ruky cíp bábiný sukně. Překvapená žena sebou škubla. Jenže sukně byla vetřá, cíp se utřhl a babizna spadla nosem rovnou do popela u kamen. I Jeníček dopadl na zadek. Převrhl Mařenčin hrneček s těmi vzácnými malinami.

Jedna se kutálela až k němu a tiše zacinkala: „Co nemáš rád sám, nedělej druhým.“

Děti se na sebe udiveně podívaly. „Jak to, že ty maliny mluví?“ ptal se Jeníček.

„Ne, ne. Nemluví, cinkají, zvoní,“ zašeptala Mařenka.

„Mařenko, myslíš, že je s námi konec?“

Mařenka nevěděla, ale vzala do ruky další malinu: „Já myslím, Jeníčku, že to je nějaké poselství.“

Zakývala malinou a v tichém zvonění se ozvalo: „Neměli byste jí spíš pomoci? Když můžu, pomůžu.“

Jeníček se mračil: „Nevíš náhodou jak, ty chytrá malino? A nebylo by to náhodou celý špatně? Vždyť nás tady vězní.“

„Asi jí taky někdo nedávno umřel, že tu má takový nepořádek,“ mudrovala Mařenka.

„No, to není důvod, aby nás tu držela. Ten klíč od klece dostanu,“ syčel Jeníček.

Prostrkoval ruku mříží, aby dosáhl na klíč, který babě vypadl, když se utrhł cíp sukně. Chyběl malý kousíček a už by ho měl. Sáhł za košili, vytáhł kytku, kterou nesł Mařence a snažil se s ní klíč přistrčit. Mařenka vykulila oči, ačkoliv na kytičku zapomněla, tohle jí rozzlobilo.

„To ne“, bušila do něj Mařenka pěstmi. „Ta byla pro maminku na hrob.“

Jeníček vrátil ruku do klece, odhodil kytku a začal cloumat s Mařenkou. „Copak to nechápeš, musíme mít ten klíč.“ Děti se zamotaly do svých rozporuplných potřeb a pocitů, strkanice to byla mohutná. A baba ji s potěšením sledovala.

Za oknem se mihł bílý holoubek: „Není to dobrý, dobrý, dobrý není“.

Jeníček pustil Mařenku a oddychoval a pak zavolal „Hej babo, tady ti vypadł ten klíč.“ Když se baba otočila, pokračoval: „Můžeš mi říct, jaký to dává smysl, když nás tady držíš zamčené? Chceš nás sníst?“

Mařenka si hrála s malinami a jedna cinkla: „Upřímnost je dobrá věc.“

„To jako pomůže?“ ptala se Mařenka. Jen nevěděla, jestli se ptá sama sebe, té maliny, té báby nebo Jeníčka.

„Děti nežeru“, skřípla bába, „nechci, abyste mi utekly.“

„Když už je řeč o upřímnosti, tak to my bysme teda utekli,“ ucedil Jeníček.

Babizna sebrala klíč a strčila ho do kapsy. Tak. Co teď.

Mařenka chytla Jeníčka za ruku. „Tatínek o nás neví, bude mít strach a bude sám. Jeníčku, musíme něco vymyslet, já mám tatínka moc ráda. A tebe taky.“

Děti na sebe koukaly usazenými očima a dobrý nápad nepadł. Padł jen smutek a beznaděť. Najednou Mařenka zatahala bratra za rukáv: „Jeníčku, podívej!“ bradou ukazovala na okénko, do kterého nahlížely měkké hnědé oči. Dívaly se tak dlouho, dokud Jeníček nesáhl po další malině.

„Každý si zaslouží úctu a starý člověk zvlášť,“ cinkalo sladce a červeně.

Děti zhluboka dýchaly.

Mařenka vzala pomuchlanou kytičku: „Haló, paní, když už se odsud nedostanu, můžete prosím dát tu kytičku do vody. A nechte si ji, já už jí mamince na hrob nedonesu.“

Mařenka utírala slzičky do rukávu a protáhla kytičku skrz mříž. Stará ji vzala a přistrčila k vrásčitému nosu v popelavé tváři: „To jsou mi věci,“ zamumlala a dala kytku do džbánu se zbytkem vody.

„Co je špatný? Co je dobrý? Důvěra. Dobrá důvěra, dobrá.“

Baba se otočila za hlasem, ale už zahlédla jen holubí pírkó, které sedalo na okenní parapet. Pak sáhla do kapsy, vylovila klíč a odemkla klec, dveře ale nechala zavřené.

Myslíte, že děti vyrazily z klece jako o závod? Kdepak. Seděly přitisknuté k sobě, v hlavičkách splašené myšlenky. Mařenka tolik toužila rozběhnout se za tatínkem, Jeníček si ještě nebyl úplně jistý, že chce mír a že se nechce mstít.

Rozsypané maliny zvonily a cinkaly o víře, naději, lásce, o přátelství, o pomoci, věrnosti, statečnosti, o poznání dobrého a zlého. Taky o samotě a o tom jak člověk potřebuje druhé lidi. Avšak držet v kleci je nesmí.

Jeníček se protáhl z klece, vyšel před chaloupku. Ale neutekl. Vrátil se s náručí dříví a složil je u pece. Když se vracel, Mařenka zametala. Jeníček doběhl pro vodu, společně umyli nádobí a utřeli stůl. Doprostřed dali kytičku, Mařenka posbírala vysypané maliny a Jeníček na misky rozdělil své borůvky. Posadili babičku ke stolu a všichni mlsali to vzácné ovoce.

Mařenka dojedla poslední malinu. Po tvářích jí stékaly slzy, vymývaly popel z hlubokých vrásek, tvář se rozjasňovala až k lehkému, smutkem zastřenému, úsměvu.

„Děti, běžte už domů, tatínek bude mít starost.“

„Tak pojďte s námi“, řekla Mařenka.

„A co bude s perníkovou chaloupkou?“ Stará se teskně rozhlédla po uklizené světnici.

„Pošleme ji do pohádky,“ rozhodl Jeníček a už bral babičku za ruku.

„Ne, ještě ne,“ vytrhla se stařenka. Vrátila se ke stolu, vyjmula z vody kytičku a podala jí Mařence. „Na, dej ji, kam jsi chtěla, aby nepřišla nazmar.“ Pak se ještě otočila, pohládila perníkové veřeje: „Chaloupko, ještě se vrátím.“

Vydali se na cestu. Přeletěl nad nimi bílý holoubek: „Není dobrý, dobrý, není dobrý.“

„Co zase máš?“ ptaly se děti.

„Mařenko, babičko, otočte se,“ Jeníček chytil sestru za rameno. Všichni tři se otočili. Ve zlatě načervenalém světle zapadajícího slunce zahlédli na okraji lesa laňku. Zvedli ruce, zamávali na pozdrav, vždyť cítili takovou vděčnost.

„Dobrý, dobrý, dobrý,“ jemné spokojené vrkání se pomalu vzdalovalo.

Šli, doprovázeni klidným pohledem mandlových očí plných naděje.

Šli a šli, až došli domů, k tatínkovi i ke společnému stolu. Nikdo nebyl sám.

Kapitola druhá – Uzdravení

Dlouho babička v chalupě dřevorubce Jíry nepobyla. Už od druhého večera sedala pokorně pod hvězdami. Pod vesmírnou klenbou cítila lítost nad tím, co všechno prováděla a přemýšlela, jak to napravit.

Brzy nato požádala děti, aby ji doprovodily zpátky. A tak se taky stalo.

Stařenka otevřela dveře chaloupky. S údivem zjistila, že klec, do které zavírala děti, se rozpadla na jednotlivé kovové pruty.

„Jeníčku, Mařenko, pomozte mi je vynosit ven. Uděláme z nich zahrádku.“ Juj, to se dětem zalíbilo. Za chvíli byla maličká zahrádka ohraničena. Záhonky zryty. Pak babička poslala děti domů. Byla tak unavená a při tom tak šťastná.

Netrvalo dlouho a zahrádka se zazelenala léčivými bylinkami. To ale nebylo jediné. Srdce staré paní se uklidňovalo, naplnilo se láskou a moudrostí. Občas příběhly děti a svěřovaly se s bolestmi i starostmi. Na něco byl bylinkový čaj, na něco mastička, na spoustu věcí pak dobrá rada. Na cestu zpátky do dlaně perníček s mandličkou a místo pozdravu požehnání: „Buďte zdravé a žijte v míru.“

Nezůstalo jen u dětí. Ve vsi i v okolí se rozkřikla pověst o pohádkové babičce na voňavém paloučku. Ke stařence už neběhaly jen děti, přicházeli i staří, mladí, nemocní, nešťastní, neklidní ba dokonce i zoufalí. Odcházeli zdravější, šťastnější, klidnější a s nadějí.

Mezi vsí a paloučkem se vlnila dobře vyšlapaná cestička, kolem ní kvetlo to nejkrásnější kvítí. Bílý holoubek už nelítal mezi lidmi. Stačilo, když zavrkal na zahrádce u babičky a laňka s mandlovýma očima občas nahlédla přes plot. Vše potřebné lidé dostávali od kouzelné babičky. Proč kouzelné? No, vždyť měla srdce naplněné pokorou a láskou. Opravdová láska je největší kouzelnice.